

बजार

यसको अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा मुल्य सुन भन्दापनि महंगो छ । हाल उच्च गुणस्तरको यासालाई चीनमा सरदर ७० लाख रुपैयाँ प्रतिकिलोसम्ममा विक्रि हुन्छ । २०७१ सालमा काठमाडौंमा यसलाई २० देखि ३० लाख रुपैयाँ प्रतिकिलो सम्ममा किनबेच भएको थियो । विश्वभरमा वर्षेनी ५ देखि ११ खरव रुपैयाँ बराबरको यासालो व्यापार हुन्छ । चीनले विश्वमा उत्पादन हुने यासालोको ९५ प्रतिशतभन्दा बढि बजार ओगटेको छ भने नेपालले २ देखि ३ प्रतिशतसम्म । त्यस कारण चीन यसको प्रमुख उत्पादक र बजार दुवै हो ।

दिगो व्यवस्थापन

आजकल अत्याधिक संकलन र वासस्थानमा आएको परिवर्तनले गर्दा प्राकृतिक रुपमा यासा कम पाइन थालेको छ । डोल्पा जिल्लामा गरिएको अनुसन्धान अनुसार २०६३ सालमा एकजनाले औषतमा प्रतिवर्ष २६१ गोटा यासा संकलन गर्दथे भने उक्त संख्या २०६७ सालमा आएर १२६ गोटा प्रतिव्यक्तिमा घटेको थियो । यो संख्या अझै घट्दै गएको विभिन्न अनुसन्धानले देखाएको छ । पछिल्ला वर्षहरूमा यासा टिप्न जाँदा नभेटाएर रिल्लै फर्कने संकलकहरू पनि बढ्न थालेका छन् । त्यस्तै यासा संकलकहरूले आवश्यकता भन्दा बढि दाउरा र काठको प्रयोग गर्नाले, संकलकसँगै लागिएका गाईवस्तुहरूको अत्याधिक चरिचरन र संकलकहरूले यासा पाइने ठाँउमा जथाभावी फोहर गर्नाले वातावरणीय समस्या पनि देखिन थालेको छ ।

त्यसकारण यासालोको दिगो व्यवस्थापन र यासा पाइने पाटनहरूको संरक्षणमा ध्यान दिन आवश्यक भएको छ । यद्यपी यासालोको दिगो व्यवस्थापन कसरी गर्ने भन्ने विषय निकै चुनौतिपूर्ण छ । यासालोको प्राकृतिक प्रजनन प्रकृत्याका बारेमा अझै पनि कतिपय कुराहरू अस्पष्ट भएको यसलाई कसरी दिगो हिसाबले व्यवस्थापन गर्न सकिन्छ भन्ने बारेमा अन्याल छ । यद्यपी निम्न कुराहरू गरेमा यासालोको दिगो

व्यवस्थापन र वासस्थानको संरक्षणमा सहयोगी हुनसक्छन् ।
❖ डेट गइसकेका यासालाई जमिनमा त्यसै छाडिदिने जसले गर्दा यासा बन्न चाहिने विजाणु फैलन दिएर यसको पुर्न उत्पादनमा सहयोग गरोस् ।

❖ यासा बन्ने जीवित भुसिलकिरा, पुतली र प्युपाहरूलाई (चित्रमा देखाइएको जस्तो) भेट्टाएमा नचलाउने, नमार्ने र तीनीहरूको संरक्षण गर्ने जसले गर्दा यासा बन्न चाहिने भुसिलकिरा उत्पादन भएर यसको पुर्न उत्पादनमा सहयोग गरोस् ।

❖ यासालागुन्बु प्रकृतिको ठुलो मुल्य चुकाएर संकलन गरिने भएकोले यसको संकलन गर्दा न्युनतम प्रकृतिको हानी पुराउने हिसाबले गर्नु पर्दछ । सकेसम्म कमभन्दा कम दाउरा वा काठको प्रयोग गर्ने । एकवर्ष पाल बनाउन प्रयोग गरिएका काठहरू अर्कोवर्ष पुर्न प्रयोग गर्ने ।

❖ यासालो वासस्थानमा फोहर मैला नगर्ने र फोहरहरू भेटेमा उचित ठाँउमा खाल्डो खनेर पुर्ने । जथाभावी दिशा पिसाव नगर्ने ।

❖ यासालो वासस्थानमा चरिचरन कम गर्ने । यासालोको बारेमा थप जानकारीको लागि निम्न ठेगानामा सम्पर्क गर्नुहोस् ।

Dr. Uttam Babu Shrestha
Vice Chancellor's Research Fellow
University of Southern Queensland
Toowoomba, QLD 4350, Australia
Mobile +61-420822810
Email: ubshrestha@yahoo.com

यो जानकारी पुस्तिका रफोर्ड फाउण्डेसन युकेको सहयोगमा बनाइएको हो ।

Supported by:

लेखक
डा. उत्तमबाबु श्रेष्ठ

जानकारी पुस्तिका

पारिवारिक दिगो व्यवस्थापन

